

VIII. KÖLTSÉGGAZDÁLKODÁS ÉS KALKULÁCIÓ

Szerző dezs

Vállalkozásgazdaságtan tétel

A költségekről általában
A termékek termeléséhez és forgalmazásához a cégek erőforrásokat használnak fel. A felhasznált erőforrások pénzben kifejezett ellenértékét költségeknek nevezzük. A költségek rendszerint pénzkidrást vonnak maguk után, azonban ez a két nem ugyanaz! - vannak olyan költségek, amelyek az adott időszakban nem jelentkeznek ki-adásként (amortizáció)
-
vannak olyan kiadások, amelyek nem tekinthetők költségeknek (ÁFA, adók, osztalékfizetés)

Költséggazdálkodás jelentősége:

-
ármeghatározás:
költségek ismerete nélkül nem lehet megállapítani, hogy helyes-e - jövedelemmegállapítás:
csak a költségek pontos ismeretében lehetséges megbízhatóan elkészíteni
Költséggazdálkodás célja:

-
a költségek elkülönítése:
különböző termékekre, szolgáltatásokra, időperiódusokra, szervezeti egységekre
- költségek hatékony kontrollja: a költségek hatékony ellenőrzése, minimalizáláshoz (minimalizálás korlátai a vállalat céljainak függvényében)
Költségalakulás megítélése:
jó, elfogadható, rossz, de mindig tartalmaz szubjektív elemeket ® szempontok - időbeli összehasonlítás - hasonló cégekkel való összevetés Fontos hogy mindig azonos profilú, méretű cégeket hasonlítsunk össze.

Költségek

mutatói és
mértékegysége

-

költségek
abszolút nagysága (Ft-ban)

-

költségek
relatív nagysága (viszonylagos
érték)

-

költségek
szerkezete (%-os megoszlás)

Költségek
csoportosítása

-

Erőforrások szerint:
költségnemek (anyagköltség,
bérköltség)

-

Termelési és forgalmi szakaszok
szerint: beszerzési, készletezési,
termelési és
értékesítési
költségek

-

Termékekre bonthatóság szerint:
közvetlen-felosztott (anyag, bér)
közvetett-fel nem osztott (rezsiköltségek)

-

Szervezeti egységek szerint:
termelő egységek és vállalati
központ

-

Kibocsátással való
összefüggés
szerint: állandó-független,
változó-változó

Állandó
költségek: terület
bérleti díja, alkalmazottak fix bére,
rezsi-költségek
Különbéle
vetítési alapok
segítségével lehet az egyes
termékekre vagy szervezeti egységekre terhelni.

Az
állandó költségek lehetnek:

-

változatlan
szinten,

-

lépcsőzetesen
növekvők,

Változó
költségek:

-

lineárisan
változó: egyenes arányban
változik a
kibocsátás és a
költség (anyagköltség,
energiaköltség, forgalmi jutalék)

-
degresszíven
változó: a
kibocsátás jobban nő a
költségeknél (munka-erő,
szállítás,
garanciavállalás)

-
progresszíven
változó: költségek
nagyobb
mértékben nőnek, mint a
kibocsátás. Korlátozottan
érvényesülhet,
felemésztheti a „hasznot”
(reklám)

Költségrugalmassági
mutató:
1%-os költségváltozásra,
hogyan reagál a kibocsátás. R_k
 $= 1$ ®
lineáris
 $R_k < 1$ ®
degresszív $R_k >$
 1 ®
progresszív

Költség típusok
jellemzői:
A változó költségek
és a közvetlen
költségek és a
közvetett költségek
között
szoros kapcsolat van, de nem azonosak. A közvetett
költségeknek rendszerint
mindig van egy része, mely a
kibocsátással arányos.
Az
állandó költségeket
különbéle
vetítési alapok
segítségével lehet az egyes
termékekre vagy szervezeti
egységekre terhelni.
Fajlagos
költségek:
valamiféle egységre jutó
költség
Az
összköltségnek az
árbevétellel
való összevetése a fedezeti
diagrammon látható. Az
árbevétel alacsony
kibocsátás esetén nem fedezi a
költségeket. A fedezeti pontnál a
költségek
éppen azonosak az árbevétellel. A
fedezeti pontnál magasabb
kibocsátásnál az
árbevétel nagyobb a
költségeknél. A fedezeti pont
választja el a nyereséget és

a veszteséges zónát.

A

fedezeti diagramm alapján meghatározhatjuk, a fedezeti ponthoz tartozó mennyiséget. Ezt kritikus mennyiségnek is nevezzük, mivel éppen ennyi ter-mék gyártására és forgalmazására van szükség ahhoz, hogy ne legyen veszteségünk. Amennyiben nyereséget szeretnénk elérni, akkor a kritikus mennyiség-nél többet kell termelnünk, forgalmaznunk.

Fedezet

= egységár – egységre jutó változó költség

Kritikus

mennyiség = összes állandó költség

Egységre

jutó fedezet

Állandó

költség = fedzeti ponthoz tartozó mennyiség * az egységre jutó fedezet

Nyereség vagy

veszteség = összes fedezet – összes állandó költség

Az

ipari termelők árkalkulációja

Teljes

költségszámítási

eljárás: összeadják

a közvetlen költségeket, majd az

általános költségeket

a közvetlen költségek

arányában szétosztják az

egy-egy termék között, így

megkapják az önköltséget.

A

direkt költség és fedzeti

hozzájárulás

számításánál

az ár a követ-kező

lép-csökből épül fel: -

közvetlen anyagköltség -

közvetlen bérköltség -

közvetlen bérek járulékai -

gyártási

különköltség -

értékesítési

különköltség - egyéb

közvetlen költség -

közvetlen önköltség (1+2+3+4+5+6)
 - általános költség
 – fedezet (9-7) -
 termelői ár
 Fedezet
 = általános
 költségek + nyereség

A
 kereskedők árkalkulációja

Haszonkulcs:
 százalékos
 értékben meghatározott
 árrés. Vetítési
 alapja lehet a beszerzési és az
 eladási ár is.

Kétféle
 haszonkulcs képlet:

Árrésszorzó
 = Árrés/Nettó
 beszerzési ár * 100

Árrésszint
 = Árrés/Nettó
 eladási ár * 100

A
 két mutató összefügg
 egymással, ezért az
 egyikből kiszámítható a
 másik.

Árrésszorzó

=
 $\frac{\text{Árrésszint} \cdot 100}{100} - \text{Árrésszint}$

A
 haszonkulcsok kialakítása: az
 árrésnek van egy
 költségfedezeti és egy
 nyereségfedezeti része. A
 felmerülő

költségek és az adott idő-szakra
 szükséges nyereség átgondolt
 megtervezése

alapján meghatározható a
 szükséges árréstömeg.

Költségigényességi
 szempont alkalmazásához
 tudni kell, hogy az egyes termékcsoportok
 forgalmazása mennyibe kerül.

Költségviselőképeség
 elvének

alkalmazásánál az
 általános költségek
 és a nyereség differenciált
 szétosztásáról van
 szó. Oda terhelünk
 több költséget, ahol azt a piac jobban
 elviseli, illetve elismeri.

módszerek:

-

kis
gazdasági társaságoknál
egyszerű, jól áttekinthető

-

kisméretű
cégeknél
zéróbázisú
költségtervezés, (ez
előző időszakról függetlenül a
szükséges erőforrásokat
számbaveszik és
kiszámolják a hozzájuk
kapcsolódó költségeket)

-

költséghelyek
világos elhatárolása,

-

költségviselő
számítás,

-

termékek
fedezetviselőképesége alapján
alakítják a cég
termékstruktúráját.

-

Nagy
cégeknél a
költséggazdálkodási rendszert
integrálják a cég
egészének
gazdálkodásába.

-

Költségfelelősi
rendszer kidolgozása,

-

Kontrollingrendszerek,
(standard
költségszámításon
alapulnak)

-

Hierarchikus
szervezeteknél egy- és több
fokozatú
„közvetlen”
költségszámítás
valósulhat meg.